

Titel: Forslag til det Høylovlige General Landvæsens Collegium, angaaende Folkeformerelsen i Danmark.

Citation: "Forslag til det Høylovlige General Landvæsens Collegium, angaaende Folkeformerelsen i Danmark.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 5*, A.F. Stein, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_005-shoot-workid1_005_007.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 5

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Forslag til det Høylovlige General Landvæsens Collegium, angaaende Folkeformerelsen

Dannemark

Kiøbenhavn, 1771.

Trykt og findes tilkiøbe hos Aug. Frid. Stein boende i Skidenstrædet No. 171.

2
3

Warum kein Frau und Kind? das soll ich bald errathen:

Nur Rath zum Haus und Brod! gleich soll ich mich heyrathen.

hvilke ere Aarsagerne, som hindre Folkemængdens Tiltagelse i Bondestanden i Dannemark? og Hvorledes kunde disse beqvemmost hæves, saavel ved Love Immediate, som ved andre Indretninger Mediate?

Saaledes lyder et af Spørsmålene opgivne til Besvarelse af det Høylovlige General

4
2

Landvæsens Collegio under 8 Januarii 1770. Ærbødighed for mine Høye Læseres Tid, bestemt til mange og vigtige Forretninger, byder mig at være kort, og synes mig et Sat Sapientibus ikke her ilde anvendes, da de Høye Herrer ikke søge efter Fostre fra den fine Smagens Tempel eller fra den høye Viisdoms Skole, vel vidende, at det ikke kommer saa meget an paa, om Oeconomiske Afhandlinger ere lange, lærde, og udziirede med Skikke og Bruge fra fremmede Nationers Lande, som meget meere at de ere korte, forstaaelige og i sær passelige og iverksættelige i det Land, for hvis Skyld de skrives. Romerner Jus trium Liberorum vilde dog nok i vore Tider ikke være meget passelig for Bondestanden i Dannemark.

Hvorfra skal Folke-Formerelsen komme? Fabriqveurs og Planteurs skulle vel ikke fattes, men gaaer dog ikke an at anlegge Fabriqver eller Plantagier til dette Slags Vahre. Ikke heller tillade enten Guds og Kongens, eller

5

3 Ordens og Sædeligheds Love at give den kaade Ungdom frie Tøyle til at opfylde Landet med Poder af det Uægte Slags, hvilket desuden med Tiiden for Folke-Formerelsen vilde blive mere skadeligt end gavnligt. Ægte-Sengene blive derfor de sikkreste og eene tilladelige Plantestæder. De som ere, kand med Billighed ikke heller beskyldes for Ufrugtbarhed, helst i Bondestanden, der yder mange til de andre Stænder, og dog holder sig selv ved liige; det kommer kun an paa, at de blive fleere, de forrige uforværmede, og da er det fra Ægteskabernes Formerelse at Folke - Formerelsen skal komme.

§. 2.

Hvilke ere Aarsagerne, som hindre ægteskabernes Formerelse og følgerig Folkemængdens Tiltagelse i Bondestanden? ikke Mangel paa Giftefærdige af begge Kiøn, ikke heller Ulyst eller Udygtighed, at de jo gjerne Baade ville og kunde formeere Verden, om kun Leylighed for dem aabnede sig. De kummerlige Vilkaar, hvori mange maae opdrage

6

4 deres Børn, give vel ofte en Karl og Pige Betænsksomhed til at træde sammen i Ægteskab, og Bønder-Pigernes Frygt for Soldater Standen forvolder ogsaa undertiden, at en Landsoldat finder større Vanskelighed at saae Ja, hvor han frier, end Frie til at frie. Dog ere disse Aarsager ikke de vigtigste; en Bonde-Hytte

bliver desuagtet ikke saasart fæsteledig, den jo alter finder en Beboere, og Beboeren en Brud, naar endog kun en ringe Plet Jord er i Følge med Hytten. Hoved hindringerne synes derfor at være Mangel paa flere Huufe eller Boeliger forsynede med noget Jord Brug, lidet eller meget, thi blotte Huus-familier formere som oftest Tigger-Flokker, Børnene vænnes til Bettelstaven, falde andre til Byrde, og blive gjerne slette og dovne Arbeidere.

§. 3.

Kand Hindringerne Hæves ved Love Immediate? Tvingende Love synes her ingen Stæd at have, hvor Loven i de Menniskelige Lemmer er virksom nok. Bønder - Folk have

7

5 endnu den gamle simple Troe, at de hverken faae flere eller færre Børn end vor Herre vil, de allerede gifte vilde derfor nok synes underlig ved, om man ville tvinge eller opmun« tre dem til at avle fleere Børn, ligesom til at plante Piile eller sætte levende Giærder, desuden var det Synd at berøve dem den Tænkemaade, som er dem trøstelig naar mange iblandt dem ofte hungre selv for ar mætte de spæde. Og at tvinge de ugifte til at gifte sig, udfodrede vel Billigheden tillige at give dem noget at leve af, hvorved Regieringen neppe vilde finde sin Regning. Overalt, troer jeg, at Bondestanden ikke meget er tient med alt for mange nye Love, nye Forordninger, nye Forandringer. Naar Bondens Lov og Ret begynder at naae Tykkelsen af Corpus Juris, saa kand lettelig endog de priiseligste og viiseste Forordninger til Bondens Opkomst faae gandske stridige Virkninger og blive til Vand paa Lov-Trækkernes Møller.

8

6 Opmuntrende Anordninger vilde til dette Øyemærke uden Tvivl have bedre Virkninger. For Ex. om i ethvert Amt blev oprettet en Medgifts-Casse, hvoraf aarlig til nogle Ungkarle elle Piger bleve udbetalte Præmier paa 20 - 30 Rdlr., helst naar de havde tient troelig og længe, og i sær om de vilde bygge nye Huuse, eller kunde udfinde nye Maader at ernære sig paa; hvilke Penge kunde tages af en paaleggende Pebersvenne - Skat, visse Ægteskabs Bøder, Leyermaals Bøder, eller andre Indtægter efter hver Stæds forskellige. Beskaffenhed. Saa maatte ogsaa saadanne Skatter ikke paalegges, hvorved de meest trykkes, som have de fleste Børn f. Ex. Kopskatte, Familie-Skatte & c. for Børn, der ikke endnu kunde fortiene Føden,

§. 5.

Men allerbest kand Folkemængdens Tiltagelse befordres ved Indretninger Mediate, om kun saadanne Indretninger kand

9

7 Udfindes, og NB. tillige iverksettes hvorved nye Familier kunde paa nogen Maade ernære sig, uden enten at besvære Regieringen, andre Undersaattere, eller de forrige Familier. Til saadane Indretninger er det jeg ønskede nærværende Afhandling maatte give nogen Anledning. For kunstige maae de ikke være; thi man har kun med Bønder og ikke med Kunstnere at gjøre, best derfor at holde sig til Bøndernes, bekjendte fælles Bestemoder, Jorden.

§. 6.

Jorden er en frugtbar Moder, utømmelig i sine Rigdomme, som den har at Uddeele til sine Dyrkere, vel dyrket giver den mere og mere, men slet dyrket mindre og mindre, ja neppe halvparten, naar Aar - Tiderne og Jord-Arterne ellers ere lige. Man tager nok ikke meget Feil, om man paastaaer at Dannemark kunde ernære en dobbelt Folkemængde i Bondestanden og dog sælge ligesaameget til Kiøbstædmanden som nu, dersom Jorden baade laae beqvem for Brugerne,

10

8

og de tillige havde Tid, Evne og Indsigt til at saae den retskaffen dyrket, hegnet og rygtet, fed hinc illæ lacrymæ! Dog er Agerdyrknings - Maaden i Dannemark ikke heller saa meget slet, at den jo kand verdiges Opsigt til Forbedringer, uden at have nødig at vende op og ned paa alle Ting, hvorved ofte tabes paa den eene Side mere end vindes paa den anden. Saaledes formenes uden at fornærme de gamle Familier og uden at endevende de gamle Indretninger, kunde til at etablere nye Familier gjøres følgende nye Indretninger.

a) Hidtil udyrket Jord findes paa adskillige Stæder i Dannemark, saasom Heeder, Overdreve, Steen-Tofter, Krat-Buskasier & c. som kunde optages til Ager-Brug, saa og suurbondede Moser, Kiær & c. som kunde udskiæres til Engbond og Kløvgang. Hvor nu saadant fandtes, der kunde anlægges nye Gaarde eller Huuse, og enhver tildeles sin

11

9 Jord for sig selv. Jeg veed af Erfarenhed, hvor fordeelagtigt det er at have sin Jord omkring sin Gaard, og enhver kand let begribe det, enten man betragter Arbeidet selv, eller Opsigten med Jorden og Arbeidet. Stor Skade er det for mange Bønder, at den beste Jord ofte ligger saa langt fra Haande, at den kand kun have saare liden Nytte deraf, og dog for den lange Veys Skyld' maae holde desto flere Heste, hvilke om Vinteren opæde Gevinsten. Andre Uleyligheder at forbigaae som noksom bekiendte, og skulde derfor ved saadanne nye Anlæg ikke følges Beboernes Gout, som til egen Skade gjerne saae at de kom til at boe oven paa hinanden. Exempler fattes ikke, Projectet er ikke nyt.

b) Paa denne allerede dyrkede Jord kunde boe flere Familier. Hvorledes da, skulle Bondergaardene deeles? Paa nogle saae Steder gik det vel endnu an, og paa de fleeste skulde det lade sig gjøre til Fordeel

12

10 for Staten og Bonden, at gjøre Toe Bønder Gaarde af Een, dersom det var giørligt at ophæve ald Fælleddsskab, sammensamle enhver Bondegaards Sæde-Jord i 2 Indlukker og saa bygge en liden Bondegaard i hver af dem. Men uendelige Bekostninger ! uovervindelige Vanskeligheder! lettere at etablere, nye Colonier i ubeboede Lande! lad os derfor see om ikke en simplere Indretning kunde gøres.

§. 9.

Bønderne have i Almindelighed mere Jord end de NB. vel kand dyrke, de tabe ikke meget ved, om de miste en Tønde Land-Jord i hver Vang, derimod kand en Huusmand, der tillige arbeider for andre, have stor Nytte af et lidet Jordbrug til at føde Kone og Børn, hans Børn koste Staten intet, de opføres til Bondens Tieneste, Hvorved Tieneste-Folk med Tiden ikke blive saa vanskelige at saae og beholde, som er en vigtig Post, og han formerer Verden, ligesaameget som en Gaardmand. Ungefær

13

11 3 Tønder Udsæd kand være nok for en Huusmand, mindre kand han ikke have, og meget mere bør han ikke, paa der han ikke Skal blive for storagtig til at arbeide hos Bonden, bog ligesom Boniteten og Forraaden var.

Fra enhver Complet Bondegaard skulle da tages 3 Tønder Land-Jord, som laae længst fra Haanden, enten i Tønde i hver Vang, eller alle 3 i een, efter Omstændighederne. Mest i de vidtløftigste Marker; thi Bonden er best tient med at have ungefærlig ligemeget i hver Vang.

Denne Jord skulde inddeles i saa mange samlede Skifter, som Gaarder, 3 Tønder i hvert Skifte. F. E. i Rusbye ere 9 Gaarde. F Østermarken ligger en Sløye, hvor hver Bonde har en Ager paa 1 3/4 Tønde, er 12

14

12

Tønder, der blive 4 Skifter. I Vestermar ken en dito, hvor 5 Bønder har hver en Ager paa 1 4/5 Tønde er 9 Tønder, der blive 3 Skifter. I Nørremark en dito, hvor 3 Bønder har hver en Ager paa 2 Tønder er 6 Tønder, der blive 2 Skifter, altsaa i alt 9 Skifter fra 9 Gaarde til 9 Huusmænd.

§. 12.

Paa enhver af disse Skifter skulle Jorde-Gaards Eyeren eller nogen anden bygge et Huus paa 4 a 5 Fag til Boelig for Huusmanden, hvorimod han skulle nyde i Rdrl. i Fæste og siden i aarlig Afgift 6 pro Cent af Bygnings-Summen. F. E. kostede Huuset 20 Rdrl. skulle svares 1 Mk. 13 Sk. Quartaliter. Men vilde og kunde Huus manden selv bygge, blev han frie for aarlig Afgift, og allene give 2 Rdrl. i Fæste. Med gifts Casser, vid §. 4, kunde her komme til fortræffelig Nytte.

15

13 §. 13.

Huusmændene skulle selv holde deres Huuse ved lige og indhegne deres Skifter.

De skulle igiennem Sædemarkerne ingen Fæedrift have, men tillades at have en Koe, et par Giæs og nogle Stykker Faar paa Bøndernes Fælledd. Hefte vare dem for kostbare at holde, de fik skikke sig mod Bønderne, saa de kunde saae en Plov at leye, med mindre flere kunde slaae sig sammen til et Plov Laug, og saa søde deres Hefte paa deres eget.

Bønderne skulle med intet besværes ved disse nye Indretninger, der skulle ikke heller desformedelst skee

nogen Forandring med deres sædvanlige Skatter; men til Vederlag for Jorden og Græsgangen skulle de nyde

16

14 aarlig hver af sin Huusmand 16 Høstdage og af hans Kone 16, eller i Steden for begge 3 Rdlr., meer eller mindre maa proportioneres efter hver Stæds Omstændigheder. Videre Afgift eller Hoverie skulde Hverken Her= skabet eller Bonden have Magt til at paalægge dem.

§. 16.

Ru maatte Lovene gjøre sit til at ophielpe og vedligeholde disse nye Colonister, og det kunde skee uden ringeste Bekostning ved at give dem Arve-Rettighed; nemlig, naar en. Faber døde, skulde ældste ugifte Barn arve Huus og Indlukke Forlods alleene. Efterlades Enke, da besidder hun det, om hun vil, sin Leve Tid, men gifter hun sig paa nye, da skulde et halv Aar ester hendes Død den nye Mand vige og overlevere det til den retmæssige Arving. Vilde Enken strax overlade det, skulde hun derfor huuses og fødes.

17

15

Dør Mand og Kone uden Børn, skulde Mandens nærmeste Slægt have, Arve-Retten, med mindre det var tilfaldet Konen i Arv, da i saa Fald hendes nærmeste Slægt skulde arve. Hvad andet de eyedede maatte skiftes og deeles efter Loven.

Huusmændene skulde og have Eyendoms Ret at sælge eller pantsætte, dog Byg-Herrens og Bondens Prioritæt for Restancer uforkrænket og blev nogen da formedelst Panthavelse Eyere deraf, skulde de være pligtige Stædet strax med Beboere at forsyne og ingenlunde tillades at staae ledigt.

(Hvorvidt Arve-Ret ogsaa kunde være høystnyttig for Bønder i Almindelighed er her ikke Stæd at viise, saameget er vist, at mange Bønder ville blive mere stræbsomme, vind: skibelige og formuende, dersom de ikke havde den gamle grundede eller ugrundede Frygt, at deres Børn og Arvinger dog ingen Nytte saae af deres Sved og Arbeide.)

18

16 §. 17.

Disse Indretninger skulde ikke skee i alle Byer paa engang, nok for det første i en eller toe Byer paa hver Gods, efter Godsernes Størrelse, paa det Mangel paa Tieneste-Folk i Førstningen ikke skulle blive for stor, endskiønt man maae tilstaae, naar en Bonde altid kunde faae Dagleyere, behøvede han ikke ret mange Tieneste-Folk, og Bekostningen er ikke større; en Karls Løn tilligemed Kosten i hellige Dage beløber 7 Sk. for hver Arbeids-Dag, en Dagleyere staaer 8 Sk. somme Tider 10, men naar den travle Tid er forbi, kand Bonden lade Dagleyeren gaae, Karlen skal han beholde, lønne og føde. §. 19. Indretningerne kand let skiønnes at være nyttige for Staten, for Jordegods Eyeren, for Bonden, og besværlig for ingen. Men Sporsmaal: kand disse huusmænd leve? og gaaer det, de skal leve af, ikke dog fra Bonden? Til det første svarer jeg, ja. Til

19

17

det sidste Ney. De kand leve, og det de leve af, gaaer ikke fra Bonden, som faner Vederlag nok, men allene fra Jorden, som nu kommer under bestandig Dyrkelse, og fra deres egne Hænders Arbeide.

§. 19.

Det er kun en Indbildning at Jorden skal hvile hver 3die Aar, er det nogenlunde god Jord og man kand overkomme at giøde den hver 6 Aar, kand den ved Omvexlen af Sæd gjerne saaes 6-9 til 12 Aar uden Hvile. Det er en Feil paa mange Steder i Dannemark, at Giødningen udkjøres ved St. Hans Tid; kraften dunster bort, Møget har ikke faaet sin Forraadnelse, og pløyes det end strax ned, spildes dog Græsgangen. Endnu en Feil, at de saae Erter og Vikker i Rug Vangen, som Aaret derefter skal ligge til Fælle; thi efter Erter og Vikker voxer flet Græs, men prægtig Korn, og derimod efter giødet Rug voxer der prægtigste Græs.

20

18 §. 20.

I disse nye Indlukker skulde derfor følgende Avlings Orden indføres Huusmanden deeler sin Jord i 6 Agre, 1 Ager saaes Aarlig med en halv Tønde Rug, 2 med 1 Tønde Byg, 1 med en halv Tønde Erter eller Vikker, 1 med en halv Tønde Havre, og 1 hviler til Græs eller Tørslet. Denne Udfæd skal afvexles saaledes: en Ager

giødes 1 Aar til Rug, 2det Aar Hvile, 3die Aar Erter, 4 og 5 Aar Byg, og 6te Aar Havre. Nu, da Capo: Rug, Hvile, Erter eller Vikker, Byg, Havre.

Efter saadan Dyrkningsmaade kand Han vente, ved Guds Velsignelse, at avle aarlig 4 a 6 Tønder Rug, 6 a 9 Tønder

Byg, 4 a 5 Tønder Erter, 4 a 5 Tønder Havre, og avle nogle Læs Høe, da han kand meye 2 gange. Om det endog i Førstningen, indtil Jordan kommer i Stand, blev noget mindre, formodes dog en Huusmand, ved Medhielp tillige af sine og Kones Hænders Arbeide, at kunde derved leve og opføde

21

19

Børn, da mange Huusmænd, som ere, maae leve af langt mindre.

§. 21.

Desuden, i Fald flere Huusmænd kunde oprette sig selv et Plovlaug, skulde det ikke just være Bonden forbuden at leye dem en liden Ager, naar den ikke var over 2=3 Skpr. Land, eller en liden Eng paa ikke over et halv Læs Høe, som laae langt fra Haande; thi saadanne Smaaeklatte sinke ofte en Bonde meere end de gavne. De fik vel ogsaa gjerne Lov at bryde og oprydde en eller anden Plet til Høravling, Potatos & c.

§. 22.

Vilde Bonden have dem til Terskemænd om Vinteren, skulde det være ham tilladt at give dem deres Tærskemandsløn i Skieppen, f. E. en tretten deel Part af hvad de tærskede;

22

20

derved taber Bonden intet; thi Punde-Tærskere for Penge tærske sielden reent, og Karle- eller Dagleyer-Tærskere nøle gjerne Tiden hen med andre Sysseler, og hver Gang de løbe ud og ind af Loen, slæbe de i og under Træskoene noget med sig til Skade; men stadige Skieppe-Tærskere er det om at gjøre, at Hege sammen at intet spildes. Desuden (vore nyere Oeconomi Theoretici maae fyllogistice demonstrere contrarium saa meget de ville) saa trykker dog den reede Skilling at udgive altid Bonden mest, Aarsagen troer jeg, fordi de har ikke lært at være gode Casse-Mestere.

§. 23.

De Vanskeligheder som kunde møde ved Indlukkernes Tildelelse og Høstdagenes Ligning, kunde lettelig overvindes, f. E. om Byen har flere Lods Eyere, om der ikke, just kunde blive saa mange Huuse som Gaarde, om en Gaard skulde miste mere Jord end en anden, om et Huus fik mere eller bedre Jord end

23

21

et andet & c. & c.; En kyndig Landmand behøvede ikke engang Landmaalere til at udfinde disse Proportioner, da det kunde være lige meget om en Huusmand var skrevet til flere Gaarde, eller flere til en Gaard, og hver til sit Gods. Overalt kand en almindelig Plan for et heelt Rige ikke ventes saa fuldstændig at afgjøre alle mulige mødende Casus, at den jo paa visse enkelte Steder maae taale Undtagelse, Forandring og Forbedring.

§. 24.

c) Flere Bønder-Karle skulde tilholdes at lære saadanne Haand-Verker, som til Bondens daglige Brug ere uomgiængelig fornødne, og dog blive boende paa Landet og tilhøre Godserne. Her var en nye Nærings-Gren for de nye omtalte Huusmænd.

§. 25.

d) Naar nu saaledes var sørget for nye Familiers Etablissement, sørgede de nok selv

24

22 <a;

for at formeere Folkemængden ved Ægteskabs Frugter, men deres og andre Bønder-Børns Conservation

kunde ogsaa verdiges Regieringens Omhue, og det kunde skee ved at indføre Inoculationen paa Landet. Koppe-Sygen gjør et stort Skaar i Folkemængdens Tiltagelse, helst i Bondestanden formedelst den slette Opvartning og Pleye, kunde derfor eragtes nyttigt, enten at Provincial-Doctores tillige herefter bliver paalagt at være Provincial-Inoculister, eller andre beskikkede, og de dertil fornødne Anstalter paa det menageerligste føyede.

§. 26.

Anstalterne, troer jeg, hverken behøvedes at være kunstige, kostbare, eller mange; en dertil indrettet Telt, som kunde føres fra en Bye til en anden, torde, maaskee, paa de mildere Aarets Tider være ligesaa sundt et Inoculations Huus for Bønder-Børn, som en grundmuret Palais for de Fornemmere. Men Herom maae Medici dømmes. Et vilde

25

23

jeg kun nødvendig forud maatte afgjøres, neml. om de Børn som inoculeredes kunde siden blive friske, føre og stærke nok til at udholde strængt Bonde-Arbeide; thi skulle de desformedelst blive nogle Skrellinger og Skrantninger, var Bondestanden ikke tient med at faae flere Ædere, naar den derudover skulde faae slettere Arbeydere.

26

24

Jeg havde tænkt at give tillige Besvarelse paa det Høye Collegii 1 ste og 4de Spørsmåale, men forhindret ved andre Forretninger, er Tiden snart forløbet, vil derfor nøyes med at give et lidet Resultat af mine Betænkninger.

Over 1ste Qvæstion.

Det er skadeligt for Staten baade naar en Bondegaard er for stor og for liden; dog mest skadelig, at den er for stor.

Den rette Størrelse lader sig neppe føre til en Regel, almindelig for det hele Rige, eller for en hel Province,

27

25

men kunde udfordre en Bestemmelse nesten for hver Bye.

Dog synes i Almindelighed at kunde siges at en Bondegaard burde have faamegen Jord, som med 6 Bester vel kand dyrkes; d. e. ungefer 16-20 Tønder Pløyeland i hver Vang.

Over 4de Qvæstion

Det er tienligst at alle 3 Tiender ydes in Natura; at fastsætte noget vist i Skieppen, eller noget vist i Penge, vilde blive til Fornærmelse i somme Aar for Tiende-Tageren, og i somme for Tiende-Yderen, hvilken sidste just tabte, naar han mindst kunde taale

det.

Efter enhver nye Maade vilde snart følge nye Misbruge, maaskee større end

28

26

ved den gamle, da det heder: Tela prævisa minus nocent.

Den gamle Tiende Maade har vel ofte sine skadelige Misbruge; disse reise sig ikke saa meget af en slet Sæds-Lære, som af en slet Sæde-Lære; d. e. af Mangel paa Redelighed og indbyrdes Føyelighed. Nye Anstalter forandrede kun Maaden i Udøvelsen, og ikke Virkningerne selv.

Den har ogsaa ???me virkelige naturlige skadelige Følger; disse ere fornemmelig: den Sinkelse at binde ald Sæden i Neger, den Tilladelse for Tiendetageren at tage Neger, hvor den falder, og saaledes rive Huul paa Trave-Hobene, og den Skade, naar de for Tælningens Skyld maa lade Kornet staae i Trave-Hobene, hvilke ved indfaldende Regnvejr snart kand igiennemregnes og faae Skade, men

29

27

alle disse skadelige Følger kunde nesten hæves ved en eneste nye Behandlings Maade, som desuden meget vilde forkorte Bondens Arbeide ved sin Sæde-Høst. neml. Bonden skulde tillades og befales at sætte sin Sæd i Stakke, Rugen bunden for Langhalmens Skyld, men Byg og Havre gandske ubundne ligesom det opnæges, strax til Stakken, Toppene indveiidte, Hver Stak ungefær paa et Læs. Og saaledes yde Tiende af sine Stakke, ligesom ellers af Neger skee skulde.

Jeg veed af Erfarenhed, at saadanne Stakke vel sadte kand udholde den stærkeste Regn, og Kornet, naar det ikke faaer meer end sin rette fuldkomne Modnelse, falder ved denne Behandlings Maade ikke meere af end ellers, enddog det sammenstakkes ved Middags-Tid.

30

28

Skulde nøyagtigere og fuldstændigere Oplysning i en eller anden Punct eragtes værdig, vilde jeg deraf gjøre mig en Ære og, Fornøyelse, naar befales.